صیادی، ندا؛ مرادی، محمود؛ رحیمی، صالح (۱۳۹۷). ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی (جامعه مورد مطالعه: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی). *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۸ (۱)، ۲۲۱- ۲۴۲.

ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی (جامعه مورد مطالعه: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی)[۱]

ندا صیادی[۲]، محمود مرادی[۳]، صالح رحیمی[۴]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۳/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۱۷ DOI: 10.22067/riis.v0i0.64825

چکیده

مقدمه: ارزش‌گذاری اقتصادی عاملی اساسی، در ارزیابی و بهبود مدیریت پایگاه‌های اطلاعاتی است، که توسط عوامل گوناگونی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. از این‌رو پژوهش حاضر به‌منظور ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی و تعیین عوامل اثرگذار بر آنان از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی انجام شده است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است، با روش پیمایشی و ارزش‌گذاری مشروط که بخشی از روش ترجیحات اظهارشده هست، به تعیین تمایل به پرداخت اقدام نموده است. جامعه پژوهش تمام دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ با تعداد ۴۱۴۵ نفر بود، نمونه پژوهش بر اساس فرمول میشل و کارسون ۵۲۳ نفر محاسبه شد. همچنین برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه محقق ساخته دوبعدی بود. برای تعیین روایی از روایی صوری و برای تعیین پایایی از آلفای کرونباخ (۰/۸۳) استفاده شد. از روش‌های آماری مانند، آمار توصیفی و آمار استنباطی بهره گرفته شد. در سطح آمار استنباطی متناسب با متغیرهای پژوهش و حالت دوگانه متغیر وابسته (تمایل به پرداخت و عدم تمایل به پرداخت)، نرمال نبودن متغیرها و ثابت نبودن واریانس‌ها از آزمون ناپارامتریک رگرسیون لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی حدود ۱۷،۵۰۵ تومان بود. هم‌چنین نتایج نشان داد که متغیرهای وضعیت تأهل (در سطح متأهل)، دانشکده (در سطح دانشکده‌های ادبیات، فنی مهندسی، علوم پایه، شیمی و کشاورزی)، تعداد افراد خانواده (در سطح چهار نفر) و میزان استفاده از

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد است.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، sayadi.neda.69@gmail.com

۳. استادیار دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی(نویسنده مسئول)، mahmoudmoradi@razi.ac.ir

۴. استادیار دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، saleh_rahimi@yahoo.com

پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی (در سطح یک یا چند بار در سال، ماهی یک‌بار، چند بار در ماه، هفته‌ای یک‌بار، چند بار در هفته و تقریباً هرروز) بر تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی گاهی با علامت مثبت و گاهی با علامت منفی تأثیر گذاشته‌اند.

نتیجه‌گیری: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی تمایل به پرداخت قابل ملاحظه‌ای برای حمایت از بهبود و توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی داشتند. برای مسئولان دانشگاه توجیهی فراهم شد که با توجه به مشارکت دانشجویان تحصیلات تکمیلی در تأمین هزینه‌ها، تلاش بیشتری در جهت حفظ و توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی داشته باشند. این امکان فراهم شد که با توجه به متغیرهای تأثیرگذار به پیش‌بینی و جهت‌دهی تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی در خصوص مدیریت بهینه پایگاه‌های اطلاعاتی بپردازند؛ بنابراین پیشنهاد شد که تمایل به پرداخت محاسبه شده، برای تحلیل هزینه‌ها پیش از اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی مورد استفاده قرار گیرد؛ و از تمایل به پرداخت محاسبه شده به‌عنوان، شاخصی برای تعیین میزان حق اشتراک احتمالی استفاده شود. با توجه به اینکه متغیر دانشکده و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی تأثیر بسزایی بر تمایل به پرداخت داشته‌اند، به ارائه کارگاه‌های آموزشی در زمینه معرفی و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی در دانشکده‌های مختلف دانشگاه رازی پرداخته شود.

کلیدواژه‌ها: ارزش‌گذاری اقتصادی، پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی، ارزش‌گذاری مشروط، تمایل به پرداخت، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، دانشگاه رازی.

مقدمه

با رشد فزاینده تولید اطلاعات علمی در جهان و پیشرفت‌های اخیر در زمینه فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی، منابع الکترونیکی گسترش بسیاری یافتند و به‌تبع آن نسخه‌های الکترونیکی پیایندها و مجلات چاپی پدید آمدند، بنابراین پایگاه‌هایی برای ارائه آنها در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی ایجاد شد، به‌گونه‌ای که امروزه شاهد افزایش تعداد پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته در موضوعات و رشته‌های مختلف هستیم. از طرفی ماهیت آموزش عالی که هدف‌های آن، در مؤسساتی سازمان‌یافته و متشکل از گروهی طالب علم، به نام «دانشگاه» به ثمر می‌رسد، جستجوی حقیقت و دانش نو و هم‌چنین کشف روابط این دو با کل زندگی واقعی است (جلالی، ۱۳۸۵). آموزش عالی به‌عنوان بالاترین سطح آموزشی جامعه از اهمیت فراوانی برخوردار است، زیرا نقشی اساسی در رشد و توسعه جامعه در ابعاد مختلف فن‌آوری، علمی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی ایفا کرده است. به‌عبارت‌دیگر، در صورت موفقیت کامل در نائل شدن به اهداف نظام آموزشی، بازده کل این نظام می‌تواند در ارتقای کیفیت بخش‌های مختلف جامعه نقش مهمی را ایفا کند (رحمان‌پور، لیاق تدار و افشار، ۱۳۸۸). از این‌رو پایگاه‌های اطلاعاتی به‌واسطه مزایای خود، در تحقق اهداف آموزش عالی به‌عنوان ابزاری کلیدی عمل می‌کنند. بدین‌جهت ارزیابی آنها از جنبه‌های گوناگون، ازجمله کمی کردن ارزش اقتصادی آنان ضروری است.

دگرگونی اساسی در شیوه دسترسی به اطلاعات علمی و مجلات تخصصی در طی دو دهه گذشته، درعین‌حال که سهولت و سرعت دستیابی را برای کاربران به ارمغان آورده و شیوه فراهم آوری منابع برای کتابخانه‌ها را دگرگون ساخته است، اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی آنلاین و مجلات الکترونیکی را نیز جزء برنامه‌های اصلی فراهم آوری کتابخانه‌های دانشگاهی قرار داده است (حریری و فضلی، ۱۳۹۰). از این‌رو یکی از راه‌های دستیابی به اطلاعات علمی و تخصصی، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته است؛ که ازجمله منابع معتبر و مهم برای جستجوی اطلاعات تخصصی به‌شمار می‌آیند (هاشمیان، جنتی کیا و هاشمیان، ۱۳۹۲). پایگاه داده‌ها یا پایگاه اطلاعاتی، ذخیره‌ای از پرونده‌های حاوی اطلاعات گوناگون و مرتبط به‌صورت یکپارچه و مبتنی بر ساختار واحدی است که امکان جستجو و بازیابی سریع اطلاعات را توسط رایانه پدید می‌آورد. پایگاه اطلاعاتی به‌گونه‌ای شکل می‌گیرد که تسهیلاتی را برای ذخیره، درج، حذف، اصلاح، روزآمدسازی و بازیابی اطلاعات پرونده‌ها توسط یک یا چند کاربر به‌صورت اشتراکی و هم‌زمان فراهم سازد. غالباً مدارک موجود در پایگاه اطلاعاتی ارائه‌دهنده اطلاعات همه پدیده‌های فیزیکی مانند؛ کتاب یا سایر متون منتشر شده ازجمله آثار هنری، اشیای قدیمی، یا حتی اطلاعات مربوط به یک فرد (مانند مدارک استخدامی یا اسناد پزشکی افراد) است. پایگاه اطلاعاتی را می‌توان بر روی رسانه‌هایی مانند لوح سخت، لوح لرزان، لوح یا نوار مغناطیسی، لوح نوری، یا هر ابزار دیگر ذخیره کرد (اسحاق زاده، ۱۳۸۸؛ به نقل از منصوری، ۱۳۹۱)؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین پدیده‌های چند دهه اخیر در صنعت اطلاعات، پیدایش و محبوبیت پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته بوده که دورنمای سرعت و دقت در جستجو و بازیابی اطلاعات را دگرگون کرده است. درواقع می‌توان گفت که پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته به‌وجود آورنده آنچه ما امروزه به‌عنوان صنعت اطلاع‌رسانی می‌شناسیم، هستند (مهاجری و علیجانپور کاسگری، ۱۳۸۹). در راستای دستیابی به اهداف نظام آموزش عالی فراگیران باید استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی را مدنظر قرار دهند، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته با مزایایی از قبیل دسترسی سریع، دقیق و روزآمد، قابلیت‌های جستجوی ساده و پیشرفته، کاهش هزینه‌های اقتصادی، قابلیت‌های ذخیره، دسترسی به سایر متون مرتبط و سادگی استفاده، تأثیر شایان توجهی بر حیات علمی و پژوهشی متخصصان داشته است (نظری، خسروی و نوشین فرد، ۱۳۹۱). در سطح کشور، کتابخانه‌های دانشگاهی با عضویت در کنسرسیوم منابع اطلاعات علمی با حمایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پایگاه‌هایی را در حوزه‌های مختلف علوم مشترک می‌شوند و این اشتراک سالیانه تمدید می‌شود، پس همواره بعد از اشتراک پایگاه‌هاست که تعداد بیشتری از کاربران نهایی از وجود آنها مطلع می‌شوند، در این راستا ضروری به‌نظر می‌رسد که

کتابخانه‌ها با مشخص کردن میزان رضایت و تمایل کاربران در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی، به بررسی صحت انتخاب خود بپردازند، زیرا نگرش مثبت استفاده‌کنندگان از این پایگاه‌هاست که در نهایت میزان استفاده از آنها را مشخص می‌کند (حیاتی و جوکار، ۱۳۸۸). از طرفی هرساله میزان هزینه‌ای که برای اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی موردنیاز است نسبت به سال‌های گذشته افزایش می‌یابد. این در حالی است که بودجه کتابخانه‌ها ثابت است و یا بسیار ناچیز افزایش می‌یابد؛ بنابراین، کتابداران در مواجهه با این چالش‌ها متأسفانه در اکثر مواقع، ناگزیر به حذف بسیاری از عناوین مورد اشتراک می‌شوند. کتابخانه‌ها برای حذف مجموعه‌هایی که قبلاً مشترک بوده‌اند یا تمدید اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی باید معیارها و ضوابط روشن و واضحی داشته باشند. یافتن یک خط‌مشی مناسب برای تصمیم‌گیری پیرامون نحوه اشتراک، میزان بودجه تخصیص داده شده و انتخاب مجموعه نشریات الکترونیکی در اکثر دانشگاه‌ها مسئله‌ای است که لزوم انجام برخی پژوهش‌های علمی را به اثبات می‌رساند (فرج پهلو و مکی زاده، ۱۳۸۹).

بنابراین با توجه به اهمیت پایگاه‌های اطلاعاتی در پشتیبانی از نظام آموزشی و نیز فعالیت‌های پژوهشی و به‌طورکلی در برطرف ساختن نیازهای اطلاعاتی جامعه، ضرورت تدوین یک راهبرد کلان برای مدیریت آنها در سطح کشور احساس می‌شود (فتاحی، ۱۳۹۰). از این‌رو پژوهش حاضر درصدد است با ارزش‌گذاری اقتصادی به‌عنوان عاملی اساسی، به ارزیابی و در نهایت بهبود مدیریت پایگاه‌های اطلاعاتی بپردازد. ارزش‌گذاری اقتصادی، فرآیند تعیین ارزش کالاها و خدمات است. این کار به‌منظور دستیابی به یک خروجی منفرد انجام می‌شود (Suparmoko, 2008). برای ارزیابی منافع کالاها و خدمات غیر بازاری مثل کالاهای عمومی و منافع غیر استفاده‌ای از دو روش ترجیحات آشکار شده[1] و ترجیحات اظهار شده[2] استفاده می‌شود. روش ترجیحات آشکار شده بر مبنای بازار ضمنی یا جایگزین است که ارزش کالاها و خدمات عمومی غیر بازاری را با توجه به قیمت بازار و کالاهای بازاری برآورد می‌کند (شریف پور، ۱۳۹۱). روش ترجیحات اظهار شده بر مبنای بازار فرضی است و شامل پرسش مستقیم از افراد درباره مقدار ارزشی است که به کالاها و خدمات عمومی و غیر بازاری می‌دهند (قربانی و فیروز زارع، ۱۳۸۹). ارزش‌گذاری مشروط[3] نمونه‌ای از روش‌های ترجیحات اظهار شده است (بیدرام، محمدی و ناصری اصفهانی، ۱۳۹۳)؛ که افراد را، برای معلوم کردن این موضوع که آنها چه مقدار حاضر به پرداخت برای

1. Revealed Preference (RP)
2. Stated Preferences Method (SPM)
3. Contingent Valuation Method (CVM)

تغییر خواهند بود، مورد پرسش قرار می‌دهد (Lee, Chung & Jung, 2010). به‌عبارت‌دیگر این روش با ارائه سؤالاتی به پاسخ‌گویان، به ایجاد یک بازار فرضی که در آن فرصت خریدوفروش کالا و خدمات وجود دارد می‌پردازد (Aabo, 2005). استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط مستلزم به‌کارگیری تمهیداتی است ازجمله: آگاهی دادن به مصاحبه‌شوندگان در خصوص موضوع مورد بررسی و کالای عمومی. باید به ایجاد یک بازار فرضی برای کالاهای غیر بازاری پرداخته شود در جهت اینکه مصاحبه‌شونده احساس کند می‌تواند کالای غیر بازاری را خریداری کند. یک روش معقول و مناسب برای پاسخ‌گو، جهت پرداخت پول بیان شود. از افراد خواسته شود تا حداکثر تمایل به پرداخت خود را در خصوص کالاها و خدمات غیر بازاری ارائه شده بیان کنند. سپس به تخمین میانگین مقدار تمایل به پرداخت و به بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش پیشنهاد اقدام شود و در نهایت میانگین پیشنهاد قیمت، به‌عنوان ارزش کل جمعیت در نظر گرفته شود (امیرنژاد، ۱۳۸۴). همین‌طور در رابطه با پایگاه‌های اطلاعاتی، به‌عنوان یک کالای غیر بازاری، ارزش، با توجه به منفعتی که استفاده‌کنندگان در استفاده از آنها عایدشان می‌شود تعیین می‌گردد. از این منظر برای ارزش‌گذاری اقتصادی، قیمت‌گذاری و تمایل به پرداخت[1] این نوع از منابع اطلاعاتی که شاخص‌هایی چون عرضه و تقاضا و همچنین بازار فعال وجود ندارد، از ابزارهای تخمین ارزش منابع استفاده می‌کنیم و ارزش این منابع از طریق میزان تمایل به پرداخت استفاده‌کنندگان تعیین می‌گردد (Moradi & Fathali, 2014). تمایل به پرداخت نیز درواقع مقدار پولی هست که یک شخص حاضر است بپردازد تا کالا یا خدمتی را به‌دست آورد (Venkatachalam, 2003).

یکی از شیوه‌های رایج در سنجش عملکرد کتابخانه‌ها انجام تحقیقات مالی است. به دلایلی لازم است که این‌گونه تحقیقات بر روی انواع کتابخانه‌ها انجام گیرد؛ زیرا ابزاری است که تصمیم‌گیری‌های مدیریتی بهتر را ممکن می‌کند و هم‌چنین به گونه‌هایی مؤثر برای تعیین اینکه پروژه‌ها و سیاست‌ها دارای ارزش اقتصادی هستند یا خیر به‌کاربرده می‌شود (کینگما[2]، ۱۳۸۰ به نقل از فرج پهلو و مکی زاده، ۱۳۸۹). با توجه به اینکه بخشی از بودجه ملی یا به‌موازات آن بودجه دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، صرف پایگاه‌های اطلاعاتی می‌شود و با مشکلاتی در زمینه تأمین بودجه و افزایش هزینه اشتراک مواجه‌اند، ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی می‌تواند، عامل اصلی موفقیت در سرمایه‌گذاری و مدیریت آنها محسوب شود، زیرا با تعیین ارزشمندی و تمایل به پرداخت جامعه کاربران، به مسئولان در

1. Willingness to Pay (WTP)
3. Kingma

جهت بررسی صحت انتخاب‌های خود یاری می‌رساند به این صورت که مبنایی برای ارزیابی و تصمیم‌گیری‌های مناسب، در زمینه اشتراک پایگاه‌های موردنیاز و حذف پایگاه‌های کم‌ارزش فراهم می‌کند که این خود صرفه‌جویی اقتصادی را در پی دارد و با تعیین عوامل اثرگذار، قادر به افزایش ارزش اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی برای کاربران خواهد شد که این مسئله اهمیت و ارزش پایگاه‌های اطلاعاتی را در برطرف سازی نیاز اطلاعاتی، در ذهن کاربران پررنگ می‌سازد و در نهایت علاوه بر به بهبود سیاست‌گذاری‌ها و بهره‌برداری مداوم و بلندمدت از پایگاه‌های اطلاعاتی، موجبات استفاده بهتر کاربران و در نتیجه رشد و ارتقا جایگاه علمی دانشگاه را سبب می‌شود و از طرفی با ایجاد اقبال عمومی در سرمایه‌گذاری در این راستا منجر به تخصیص بهینه سرمایه‌های ملی و در نهایت رشد و توسعه اقتصادی کشور خواهد شد. در پژوهش حاضر پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته تمام متن مقاله‌های فارسی به‌صورت کلی و سالیانه برای ارزش‌گذاری اقتصادی در نظر گرفته شده‌اند، به این معنا که تمام پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی مدنظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی، برای استفاده سالیانه مورد سؤال قرار گرفته‌اند، زیرا هدف پژوهش حاضر ارزش‌گذاری اقتصادی کلی پایگاه‌ها و نه تک‌تک پایگاه‌های اطلاعاتی است.

توجه به این نکته حائز اهمیت است که برخی از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی خدمات خود را به‌صورت رایگان در دسترس همه قرار می‌دهند و برخی دیگر به‌وسیله دانشگاه مشترک شده‌اند، اما پژوهش حاضر این پایگاه‌های اطلاعاتی را بر مبنای رایگان نبودن، عدم اشتراک و حضور در یک بازار فرضی مورد مطالعه قرار داده است. عوامل گوناگونی بر تمایل به پرداخت افراد برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی تأثیرگذارند، اما در پژوهش حاضر عوامل جمعیت شناختی مانند سن، جنسیت، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی (دانشکده)، میزان درآمد، تعداد افراد خانواده و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی، به‌عنوان متغیرهای مستقل (توضیحی) در نظر گرفته شده است زیرا عوامل جمعیت شناختی معمولاً اولین و تأثیرگذارترین دسته‌بندی را در مورد ویژگی‌های افراد ارائه می‌دهند ویژگی‌هایی که با توجه به پیشینه پژوهش می‌توانند نگرش افراد را در زمینه تمایل به پرداخت برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی تحت تأثیر قرار دهند. از آنجایی‌که ارزش‌گذاری اقتصادی یک مسئله ذهنی است، تأثیرگذاری این عوامل به‌عنوان مسئله‌ای بدیهی در نظر گرفته می‌شود. از طرف دیگر میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی نیز با توجه به پیشینه پژوهش و ایجاد تجربه در زمینه استفاده، می‌تواند نقش قابل‌توجهی در تمایل به پرداخت داشته باشد. همچنین تمایل به پرداخت افراد که به‌صورت دو جمله بله (کد یک) و خیر (کد صفر) بیان شده به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. از آنجایی‌که دانشجویان تحصیلات تکمیلی

بیشتر با تحقیق و پژوهش و پایگاه‌های اطلاعاتی سروکار دارند این پژوهش از دیدگاه آنها انجام گرفته است. تا با دست‌یابی به نتایج کمی و سودمند تصمیماتی اتخاذ شود که در برابر هزینه‌های صرف شده بیشترین سودمندی را به ارمغان می‌آورد. بر این اساس هدف پژوهش حاضر ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط و معیار تمایل به پرداخت است. با توجه به هدف مطرح شده پژوهش درصدد پاسخ‌گویی به دو سؤال زیر است:

۱. تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی چه میزان است؟

۲. کدام‌یک از عوامل جمعیت شناختی (سن، جنسیت، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، میزان درآمد، تعداد افراد خانواده) و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی بر تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی تأثیر می‌گذارند؟

پیشینه پژوهش

ارزش‌گذاری اقتصادی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط ابتدا توسط سیریاسی- وانتراپ[1] در سال ۱۹۴۷ پیشنهاد شد، شخصی که اعتقاد داشت جلوگیری از فرسایش خاک در طبیعت، جزء منافع غیر بازاری است و یک راه ممکن برای بررسی این منافع، تعیین تمایل به پرداخت افراد به روش نظرسنجی است. البته دیویس[2] برای اولین بار، در سال ۱۹۶۳ از روش ارزش‌گذاری مشروط به‌طور تجربی، در جهت بررسی منافع شکار غازهای وحشی استفاده نموده است (مرادی،۱۳۹۲). در دهه ۱۹۹۰ نیز برای اولین بار روش ارزش‌گذاری مشروط در کشورهای در حال توسعه، در جهت ارزش‌گذاری خدمات و کالاهای عمومی نظیر دسترسی به پارک، آب سالم، زمین و منظره‌های زیبا مورد استفاده قرار گرفت (Bateman & Willis, 2001). روش ارزش‌گذاری مشروط در حال حاضر به‌طور وسیعی در ارزش‌گذاری‌ها و تحلیل اقتصادی مواهب طبیعی، زیست‌محیطی، کالاها و خدمات عمومی مورد استفاده قرار گرفته است (Spash, 2005; Edwards-Jones, Davies & Hussain, 2009). این روش به‌طور فزاینده‌ای برای ارزش‌گذاری اقتصادی منابع فرهنگی به‌کار می‌رود، از این‌رو روش مناسبی برای برآورد ارزش پولی خدمات کتابخانه‌ها است. در سال‌های اخیر، محققان و نویسندگان از روش ارزش‌گذاری مشروط برای برآورد ارزش پولی خدمات انواع کتابخانه‌ها و بخش‌های خاصی از آنان استفاده نموده‌اند. پژوهش‌های یافت شده در این زمینه

1. Ciriacy - Wantrup
2. Davis

عبارت‌اند از: خردمندی (۱۳۹۳) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود به بررسی عوامل مؤثر بر ارزش‌گذاری خدمات کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه، با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط پرداخته است. پژوهش نشان می‌دهد که میانگین تمایل به پرداخت سالیانه برای حفظ و بهبود خدمات کلی کتابخانه ۸۹۸۱۱,۳۲ ریال است. همچنین میانگین تمایل افراد، برای پرداخت ماهیانه در جهت حفظ و بهبود خدمات مرجع، بخش روزنامه‌ها و نشریات، بخش اینترنت و بخش قرائت‌خانه به ترتیب ۲۷۴۳۳۹۶، ۲۰۰۰۵۶، ۱۶۲۲۶۴۲، ۳۰۱۵۰۹۷ ریال به‌دست آمده و تمایل به پرداخت سالانه برای حق عضویت ۴۶۶۷۹۲۵ ریال است. همچنین عوامل مؤثر بر تمایل به پرداخت سالانه حق عضویت، برای حفظ و بهبود خدمات کتابخانه‌ای شامل؛ متغیرهای درآمد، سطح تحصیلات، سن کاربران، جنسیت و شغل هست و تنها متغیر تعداد افراد خانواده بر این امر بی‌تأثیر است. مرادی (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای به بررسی ارزش‌گذاری اقتصادی خدمات کتابخانه‌های عمومی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط در کتابخانه‌های عمومی شهر تهران پرداخته است. نتایج نشان داد میزان تمایل به پرداخت پول برای هر نفر به‌طور سالانه در جهت خدمات کتابخانه‌های عمومی ۱۱۷۲۸ تومان است. علاوه بر تمایل به پرداخت برای خدمات کلی کتابخانه، تمایل به پرداخت برای ۱۵ مورد از انواع خدمات کتابخانه‌های عمومی نیز محاسبه شد. همچنین نتایج نشان داد که متغیرهای جنسیت، سن و شغل در بعضی از سطوح، درآمد در سطح ۳۲۰۰۰۰۰ تومان به بالا، تعداد افراد خانواده و سطح تحصیلات بر تمایل به پرداخت استفاده‌کنندگان از خدمات کتابخانه‌های عمومی مؤثر است. مرادی و فتحعلی (۲۰۱۴) در پژوهشی عوامل مؤثر بر تمایل به پرداخت کاربران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه را نشان دادند، در زمینه اینترنت، حفظ یا بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی، حفظ یا بهبود هر دو پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس و مدلیب و در نهایت برای حفظ و یا بهبود پایگاه اطلاعاتی مدلاین. میزان تمایل به پرداخت ماهانه استفاده‌کنندگان برای اینترنت ۵۱۴۰۰۰۰۰ ریال، برای حفظ و یا بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی ۳۹۴۰۰۰۰۰ ریال و برای حفظ و یا بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی اسکوپوس، مدلیب و مدلاین به ترتیب ۲۹۷۰۰۰۰۰، ۳۳۲۰۰۰۰۰ و ۳۶۲۰۰۰۰۰ ریال بوده است. کو، شمب، پی یوک و همکاران (Ko, Shimb, Pyoc & et al, 2012) در پژوهشی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط، به ارزش‌گذاری خدمات کتابخانه‌های عمومی کره پرداختند. در این پژوهش منافع کتابخانه‌ها و ارزش خدماتی که عمدتاً به‌وسیله کتابخانه‌های عمومی ارائه می‌شود مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان داد که برگشت سرمایه برای کل کتابخانه‌ها در کره ۳/۶۶ برآورد شده است که این مقدار نسبت به کشورهای دیگر بسیار خوب ارزیابی می‌شود. ایکیوچی، تسوجی، یوشیکانی و همکاران (Ikeuchi, Tsuji,

(Yoshikane & et al, 2012) در پژوهشی از تکنیک انتخاب دوگانه دوبعدی و روش ارزش‌گذاری مشروط، برای تجزیه و تحلیل هزینه و فایده خدمات کتابخانه‌های عمومی استفاده کردند که به‌طور متوسط، تمایل به پرداخت پاسخ‌دهندگان ۳/۶۷ دلار به‌دست آمد. علاوه بر این، درآمد خانوار و تعداد دفعات استفاده از کتابخانه‌های عمومی به‌طور قابل‌توجهی تمایل به پرداخت را تحت تأثیر قراردادند. گاهد (Guhde, 2012) در پـژوهش خود به مطالعه ارزش‌گذاری منابع پیوسته (ای‌ای- بوک[1]، ای‌ای- اودیو بوک[2]، آنلاین ویدیو[3]) استفاده‌کنندگان کتابخانه‌های عمومی کارولینای شمالی پرداخته است. در این پژوهش ۳۳ کتابخانه مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که همبستگی پیرسون بین تمایل به پرداخت ایی-بوک و تمایل به پرداخت ایی-اودیو بوک ۹۱۹ درصد، همبستگی بین تمایل به پرداخت ای‌ای- بوک و تمایل به پرداخت آنلاین ویدیو ۸۷۷ درصد و همبستگی بین تمایل به پرداخت ایی-اودیو بوک و تمایل به پرداخت آنلاین ویدیو ۸۷۲ درصد است. شفر، استوارت، آرمسترانگ و همکاران (Shaffer, Stewart, Armstrong & et al, 2011) نیز در پژوهشی به ارزش‌گذاری خدمات کتابخانه‌های عمومی ونکوور کانادا پرداخته‌اند. تقریباً ۳۸ میلیون دلار از ۴۳ میلیون دلار هزینه عملیاتی کتابخانه‌ها توسط دولت پرداخت می‌شود. محقق ارزش خدمات کتابخانه‌های عمومی ونکوور را در ارتباط با هزینه‌های مذکور ارزش‌گذاری می‌کند. در این پژوهش به دو مؤلفه مهم ارزش کتابخانه‌ها (منافع مستقیم و منافع غیرمستقیم کاربران) توجه شده است. در این پژوهش برای منافع غیرمستقیم از روش ارزش‌گذاری مشروط استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که منافع غیرمستقیم کاربران از کتابخانه متجاوز از ۵۵ میلیون دلار سال ۲۰۰۹ تخمین زده شده است؛ که این خود بیشتر از هزینه‌های عملیاتی سالانه یعنی ۴۳ میلیون دلار است. همچنین ۳۸ میلیون دلار به‌واسطه کمک‌های دولت تأمین مالی شده است. کاربران کتابخانه‌ها نیز تمایل دارند سالانه بیش از ۲۰۰ دلار به کتابخانه کمک کنند. درمجموع بیش از ۸۰ درصد کاربران در تمایل به پرداخت سالانه خود برای پرداخت این مبلغ بله گفته‌اند. هایدر (Hider, 2008) در پژوهشی با به‌کارگیری روش ارزش‌گذاری مشروط، ارزش پولی و اقتصادی خدمات کتابخانه‌های عمومی محلی (منطقه نیوساوت ولز استرالیا) را برآورد کرده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که کتابخانه‌های عمومی شهر مذکور از نظر پولی بسیار خوب ارزش‌گذاری می‌شوند. به‌طوری‌که در این پژوهش میانگین تمایل به پرداخت ماهیانه برای خدمات کتابخانه ۸/۲۷ دلار بوده است.

1. E- Books
2. E – Audio Books
3. Online- Videos

در حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی شاهد تعداد قابل‌توجهی از پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری بوده‌ایم که هر یک به موضوع و جنبه ویژه‌ای از پایگاه‌های اطلاعاتی پرداخته‌اند؛ اما تاکنون به ارزش‌گذاری اقتصادی، به‌عنوان ابزاری نیرومند برای تجزیه و تحلیل اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی در داخل و خارج از کشور توجه جدی نشده است، تنها پژوهش مرادی و فتحعلی (۲۰۱۴) و پژوهش‌هایی در زمینه ارزش‌گذاری اقتصادی خدمات کتابخانه‌های عمومی به‌گونه‌ای محدود، پایگاه اطلاعاتی را به‌عنوان یکی از خدمات کتابخانه‌های عمومی مورد بررسی و ارزش‌گذاری اقتصادی قرار داده‌اند. در غیر این صورت ارزش‌گذاری اقتصادی، بیشتر در دست‌یابی به ارزش اقتصادی منابع زیست‌محیطی مورد استفاده قرار گرفته است. در بیشتر پژوهش‌های یافت شده از ترجیحات اظهار شده و روش ارزش‌گذاری مشروط به‌عنوان روشی معتبر در جهت ارزش‌گذاری اقتصادی استفاده شده، همچنین از پرسشنامه دوگانه دوبعدی به‌عنوان مهم‌ترین ابزار گردآوری اطلاعات بهره گرفته شده است؛ بنابراین به‌دلیل نیافتن منابع مرتبط در برخی موارد، پیشینه‌هایی که از روش مذکور استفاده کرده‌اند جهت تقویت پیشینه و توجیه روش استفاده شده است. عوامل گوناگونی ارزش‌گذاری اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند که در این میان معمولاً به بررسی عوامل جمعیت شناختی پرداخته شده است زیرا به شناسایی عوامل اثرگذار منجر شده‌اند. از این‌رو پژوهش حاضر در جهت بهبود کاستی‌های موجود در این زمینه، به ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی پرداخته تا به‌وسیله آن اهمیت پایگاه‌های اطلاعاتی و ارزشمندی آنها را برای دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی آشکار سازد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف کاربردی است، با روش پیمایشی و ارزش‌گذاری مشروط به تعیین تمایل به پرداخت اقدام کرده است. جامعه آماری در این پژوهش تمام دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی کرمانشاه در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به تعداد ۴۱۴۵ نفر است. برای تعیین حجم نمونه مناسب از فرمول میشل و کارسون استفاده شده است:

$$n = \left(\frac{U_{1-\frac{\alpha}{2}}.V}{D}\right)^2 \quad n = \left(\frac{۱/۹۶ \times ۱/۷۵}{۰/۱۵}\right)^۲ \cong ۵۲۳ \qquad (۱)$$

در رابطه فوق N اندازه نمونه، V خطای معیار نسبی، $1-\frac{\alpha}{2}$ سطح اطمینان، D تفاوت بین تمایل به پرداخت واقعی و تمایل به پرداخت برآورد شده است که به‌صورت درصدی از تمایل به پرداخت واقعی

بیان می‌شود. در بیشتر مطالعات انجام شده، مقدار خطای معیار نسبی (V)، عددی بین ۰/۷۵ و ۶ و سطح معنی‌داری را معمولاً پنج درصد، ده یا بیست درصد انتخاب می‌کنند (صادقی، ۱۳۸۹ به‌نقل از مرادی، ۱۳۹۲). در این مطالعه برای خطای معیار نسبی عدد ۱/۷۵ و سطح معنی‌داری پنج درصد و نیز با پانزده درصد تفاوت بین تمایل به پرداخت واقعی و تمایل به پرداخت برآورد شده در نظر گرفته شده که با جاگذاری در فرمول، حجم نمونه به تعداد ۵۲۳ نفر محاسبه شده است. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی با شیوه اختصاص متناسب استفاده شده است. به‌گونه‌ای که در دو سطح طبقه‌بندی انجام گرفته است، در سطح اول طبقه‌بندی بر اساس متغیر دانشکده و در سطح دوم بر اساس متغیر میزان تحصیلات (کارشناسی ارشد و دکتری) تنظیم شده است. عمده‌ترین روش گردآوری اطلاعات روش میدانی و کتابخانه‌ای است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته دوگانه دوبعدی است، این روش مستلزم تعیین و انتخاب یک پیشنهاد بیشتر نسبت به پیشنهاد اولیه است. پیشنهاد بیشتر، به جواب بلی یا خیر پیشنهاد اولیه بستگی دارد، به این معنا که اگر پاسخ به پیشنهاد اولیه بلی باشد سؤالات برای پاسخگو ادامه پیدا می‌کند و در مواجه با قیمت‌های پیشنهادی قرار می‌گیرد، اما در صورتی‌که پاسخ به پیشنهاد اولیه خیر باشد پاسخگو نیازی به بررسی ادامه سؤالات نخواهد داشت. قیمت‌های پیشنهادی ارائه شده در پرسشنامه بر اساس میانگین حق اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی‌اند؛ اما در حالت کلی هیچ‌گونه قیمت استانداری برای مقاله‌های پایگاه‌های اطلاعاتی وجود ندارد و نسبت به رشته، کهنگی و تازگی، قیمت‌های گوناگونی را به خود اختصاص داده‌اند؛ بنابراین برای تعیین قیمت‌های پیشنهادی پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی، میانگین حق اشتراک پایگاه اطلاعاتی مگ ایران که به‌صورت سالیانه و اشتراک طلایی ۲۰/۰۰۰ تومان است و پایگاه اطلاعاتی نورمگز که به‌صورت سالیانه و اشتراک طلایی ۵۰/۰۰۰ تومان هست، ۳۵/۰۰۰ تومان محاسبه شده است و بر این اساس، قیمت‌های پیشنهادی به‌صورت سالیانه در نظر گرفته شد. از این‌رو سؤالات پرسشنامه در سه بخش طراحی شده، قسمت اول در مورد مشخصات جمعیت شناختی پاسخ‌گویان است؛ قسمت دوم در مورد میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی و قسمت سوم حاوی سؤالات مربوط به تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی است. در این قسمت از آنان خواسته شده است که با توجه به طیف قیمت‌های پیشنهادی، آیا تمایل به پرداخت مبلغی در جهت استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی را دارند یا خیر. برای تعیین روایی ابزار گردآوری پژوهش، از روایی صوری استفاده شد به صورتی که پرسش‌نامه به ۵ تن از اساتید گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای یافتن ابهامات و نارسایی‌هایی ارائه شد، سپس نظرات آنها به‌صورت تغییراتی در پرسش‌نامه اعمال شد و در

مرحله بعد پرسش‌نامه برای بررسی پایایی مورد توجه قرار گرفت. برای تعیین پایایی از آلفای کرونباخ (۰/۸۳) استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در سطح آمار توصیفی از شاخص‌های آماری نظیر میانگین، میانه، کمینه، بیشینه، فراوانی و درصد فراوانی استفاده شده است. در سطح آمار استنباطی نیز متناسب با متغیرهای پژوهش و حالت دوگانه متغیر وابسته (تمایل به پرداخت و عدم تمایل به پرداخت)، نرمال نبودن متغیرها و ثابت نبودن واریانس‌ها از آزمون ناپارامتریک رگرسیون لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها استفاده شده است. در این قسمت نیز آماره‌هایی مانند ضریب رگرسیونی (B)، آماره آزمون والد و سطح معنی‌داری گزارش شده است. متغیرهایی که به‌صورت چندحالتی (چه از نوع کمی، اسمی یا رتبه‌ای) هستند، جهت حضور در مدل رگرسیونی باید بر اساس تعداد سطوحی که دارند به تعدادی متغیر دیگر تبدیل شوند. به این صورت که هر متغیر دارای k سطح باید به k-1 متغیر جدید تبدیل شود (Chatterjee & Hadi, 2015). در پژوهش حاضر تمام متغیرهای مستقل مطرح شده جز متغیر سن از این قاعده پیروی می‌کنند. به‌عنوان‌مثال متغیر وضعیت تأهل که دارای دو سطح مجرد و متأهل هست، با در نظر گرفتن مجرد به‌عنوان سطح پایه، به یک متغیر متأهل تبدیل می‌شود. هر یک از متغیرهای ایجاد شده شامل ارقام صفر و یک می‌باشند یعنی در حقیقت متغیرهای چندحالتی تبدیل به متغیرهای مجازی (باینری) می‌شوند.

جدول ۱. تبدیل متغیر وضعیت تأهل به یک متغیر

متغیرهای جدید ایجاد شده از متغیر وضعیت تأهل		
سطوح متغیر وضعیت تأهل	کد سطح	مرد
مجرد (سطح پایه)	۱	۰
متأهل	۲	۱

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی مربوط به عوامل جمعیت شناختی و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی:

جدول ۲. شرایط پاسخگویان از نظر متغیر سن

میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه	کل پاسخگویان
۲۶/۷۹	۳/۴۸	۱۹	۴۷	۵۲۳

همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود، میانگین سنی **۵۲۳** پاسخگو، تقریباً **۲۷** سال است که کم‌ترین سن **۱۹** و بیشترین سن آنان **۴۷** سال گزارش شده است.

جدول ۳. شرایط پاسخ‌گویان از نظر متغیر جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۳۳۶	۶۴/۲
مرد	۱۸۷	۳۵/۸
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

با توجه به جدول فوق، ۳۳۶ نفر از پاسخ‌دهندگان را زنان (۶۴/۲ درصد) و ۱۸۷ نفر را مردان (۳۵/۸ درصد) تشکیل دادند.

جدول ٤. شرایط پاسخ‌گویان از نظر متغیر وضعیت تأهل

وضعیت تأهل	فراوانی	درصد فراوانی
مجرد	۴۴۴	۸۴/۹
متأهل	۷۹	۱۵/۱
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

جدول بالا چگونگی وضعیت تأهل را در بین پاسخگویان نشان می‌دهد، همان‌طور که مشاهده می‌شود، ۸۴/۹ درصد از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۴۴ نفر مجرد و ۱۵/۱ درصد آنان یعنی ۷۹ نفر متأهل هستند.

جدول ٥. شرایط پاسخ‌گویان از نظر متغیر سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
کارشناسی ارشد	۴۲۱	۸۰/۵
دکتری	۱۰۲	۱۹/۵
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

با توجه به جدول فوق، ۸۰/۵ درصد از پاسخ‌گویان یعنی ۴۲۱ نفر داری سطح تحصیلات کارشناسی ارشد و ۱۹/۵ درصد یعنی ۱۰۲ نفر از سطح تحصیلات دکتری برخوردار بوده‌اند.

جدول ٦. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان در دانشگاه رازی

دانشکده	فراوانی	درصد فراوانی
علوم اجتماعی	۶۶	۱۲/۶
ادبیات و علوم انسانی	۸۶	۱۶/۴
فنی مهندسی	۱۲۷	۲۴/۳
علوم پایه	۹۹	۱۸/۹
شیمی	۳۷	۷/۱
تربیت‌بدنی	۲۳	۴/۴
کشاورزی	۷۸	۱۴/۹
دامپزشکی	۷	۱/۳
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

جدول فوق توزیع فراوانی پاسخ‌گویان را در دانشگاه رازی نشان می‌دهد، به توجه به حجم نمونه و روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی این فراوانی‌ها مشخص و در بین پاسخ‌گویان توزیع شد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود. بیشترین تعداد پاسخ‌گویان از دانشکده فنی مهندسی ۲۴/۳ درصد یعنی ۱۲۷ نفر و کم‌ترین تعداد از دانشکده دامپزشکی ۱/۳ درصد یعنی ۷ نفر بوده است؛ که البته با توجه به جمعیت دانشکده این تعداد محاسبه شده‌اند.

جدول ۷. توزیع فراوانی درآمد پاسخ‌گویان

درآمد	فراوانی	درصد فراوانی
صفر	۳۲۴	۶۲/۰
کمتر از ۳۰۰,۰۰۰	۳۹	۷/۵
۳۰۰,۰۰۰ تا ۶۰۰,۰۰۰	۲۶	۵/۰
۶۰۰,۰۰۰ تا ۹۰۰,۰۰۰	۱۹	۳/۶
۹۰۰,۰۰۰ تا ۱,۲۰۰,۰۰۰	۱۸	۳/۴
بیشتر از ۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۹	۷/۵
ترجیح می‌دهم که جواب ندهم	۵۸	۱۱/۱
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

همان‌طور که در جدول بالا نشان داده شده است، ۶۲/۰ درصد از پاسخ‌گویان یعنی ۳۲۴ نفر از آنان فاقد درآمد هستند، ۱۱/۱ از پاسخ‌گویان (۵۸ نفر) نیز ترجیح داده‌اند که به این سؤال پاسخ ندهند و ۳/۴ درصد از پاسخ‌گویان (۱۸ نفر) نیز دارای کم‌ترین درآمد یعنی ۹۰۰,۰۰۰ تا ۱,۲۰۰,۰۰۰ بوده‌اند.

جدول ۸. توزیع فراوانی متغیر تعداد افراد خانواده

تعداد افراد خانواده	فراوانی	درصد فراوانی
کم‌تر از ۳ نفر	۵۴	۱۰/۳
۳ نفر	۴۵	۸/۶
۴ نفر	۱۰۰	۱۹/۱
۵ نفر	۱۱۴	۲۱/۸
۶ نفر	۹۴	۱۸/۰
۷ نفر به بالا	۱۱۶	۲۲/۲
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود، اکثر پاسخ‌گویان ۲۲/۲ درصد (۱۱۶ نفر) در خانواده‌ای با تعداد بیشتر از ۷ نفر بوده‌اند، ۲۱/۸ درصد (۱۱۴ نفر) در خانواده‌ای ۵ نفری بوده‌اند و تعداد افرادی که در خانواده‌های سه نفری بوده‌اند نیز کمترین تعداد ۸/۶ درصد (۴۵ نفر) را داشته‌اند.

جدول ۹. توزیع فراوانی میزان استفاده از پایگاه‌های فارسی

میزان استفاده از پایگاه‌های فارسی	فراوانی	درصد فراوانی
تقریباً هرگز	۲۸	۵/۴
یک یا چند بار در سال	۵۱	۹/۸
ماهی یک‌بار	۳۷	۷/۱
چند بار در ماه	۵۷	۱۰/۹
هفته‌ای یک‌بار	۴۳	۸/۲
چند بار در هفته	۱۴۲	۲۷/۲
تقریباً هرروز	۱۶۵	۳۱/۵
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

همان‌طور که در جدول بالا نشان داده شده است، ۳۱/۵ درصد (۱۶۵ نفر) تقریباً هر روز از پایگاه‌های فارسی استفاده می‌کنند، ۲۷/۲ درصد (۱۴۲ نفر) چند بار در هفته استفاده می‌کنند و ۵/۴ درصد (۲۸ نفر) تقریباً هرگز از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی استفاده می‌کنند.

یافته‌های مربوط به سؤال اول پژوهش

تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی چه میزان است؟

جدول ۱۰. آمار توصیفی تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی

توزیع فراوانی به‌طور کلی	فراوانی	تمایل به پرداخت ۳۷۲	عدم تمایل به پرداخت ۱۵۱	تعداد داده گمشده میانگین میانه کمینه بیشینه	۵۲۳ ۰ ۱۷۵۰۴/۷۸ ۱۰,۰۰۰ ۰ ۶۵۰۰۰
	درصد فراوانی	۷۱/۱	۲۸/۹		

توزیع فراوانی به‌صورت جزئی	تمایل به پرداخت	صفر	۱۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	۴۵۰۰۰	۵۵۰۰۰	۶۵۰۰۰	مجموع
	فراوانی	۱۵۱	۱۷۵	۷۸	۴۰	۴۷	۱۴	۱۸	۵۲۳
	درصد فراوانی	۲۸/۹	۳۳/۵	۱۴/۹	۷/۶	۹/۰	۲/۷	۳/۴	۱۰۰

همان‌طور که در جدول بالا نشان داده شده، تمام ۵۲۳ نفر حجم نمونه به این سؤال پاسخ داده‌اند و هیچ‌گونه داده گمشده‌ای وجود ندارد. میانگین تمایل به پرداخت برای هر نفر در استفاده سالیانه از

پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی تقریباً مبلغ ۱۷,۵۰۵ تومان است. میانه تمایل به پرداخت آنان نیز به‌صورت سالیانه ۱۰,۰۰۰ تومان محاسبه شد. به‌صورت کلی ۷۱/۱ درصد (۳۷۲ نفر) از پاسخ‌گویان تمایل به پرداخت مبلغی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی به‌صورت سالیانه و ۲۸/۹ درصد (۱۵۱ نفر) تمایل به پرداخت مبلغی در این جهت نداشتند. به‌صورت جزئی نیز اکثر پاسخ‌گویان ۳۳/۵ درصد (۱۷۵ نفر) تمایل به پرداخت ۱۰,۰۰۰ در سال داشتند، ۲۸/۹ درصد (۱۵۱ نفر) تمایل به پرداخت هیچ هزینه‌ای برای استفاده نداشتند و کم‌ترین تعداد پاسخ‌گویان ۲/۷ درصد (۱۴ نفر) تمایل به پرداخت ۵۵,۰۰۰ هزار تومان برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی داشتند؛ بنابراین ارزش اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی به‌صورت سالیانه برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی به میزان ۱۷,۵۰۵ تومان تعیین شده است، به این معنا که آنان به‌صورت سالیانه به این اندازه برای پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی ارزش پولی قائل بودند، البته باید توجه نمود که این مبلغ در صورتی به‌دست آمده است که اکثر دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای این پایگاه‌ها ارزش اقتصادی قائل بوده و تمایل داشته برای استفاده از آنها مبالغی پرداخت کنند.

یافته‌های مربوط به سؤال دوم پژوهش

کدام‌یک از عوامل جمعیت شناختی (سن، جنسیت، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی، میزان درآمد، تعداد افراد خانواده)، میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی بر تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی تأثیر می‌گذارند؟

جدول ۱۱. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال تأثیر متغیرهای مستقل بر تمایل به پرداخت

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معنی‌داری
وضعیت تأهل (متأهل)	۰/۸۷۵	۴/۰۵۳	۰/۰۴۴
دانشکده		۱۸/۸۹۳	۰/۰۰۹
دانشکده (ادبیات)	−۱/۳۴۳	۶/۶۴۶	۰/۰۱۰
دانشکده (فنی مهندسی)	−۱/۲۹۶	۶/۳۴۷	۰/۰۱۲
دانشکده (علوم پایه)	−۱/۷۳۹	۱۱/۸۷۹	۰/۰۰۱
دانشکده (شیمی)	−۱/۷۷۳	۹/۱۰۰	۰/۰۰۳
دانشکده (کشاورزی)	−۱/۶۷۵	۱۰/۲۱۳	۰/۰۰۱
تعداد افراد خانواده (۴ نفر)	۱/۰۱۷	۴/۰۷۰	۰/۰۴۴
میزان استفاده		۳۰/۴۴۵	۰/۰۰۱
میزان استفاده (یک یا چند بار در سال)	۱/۲۳۸	۵/۲۳۹	۰/۰۲۲

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معنی‌داری
میزان استفاده (ماهی یک‌بار)	۱/۳۴۲	۵/۵۴۵	۰/۰۱۹
میزان استفاده (چند بار در ماه)	۱/۶۵۰	۹/۲۲۳	۰/۰۰۲
میزان استفاده (هفته‌ای یک‌بار)	۲/۱۸۵	۱۳/۲۶۱	۰/۰۰۱
میزان استفاده (چند بار در هفته)	۲/۴۴۸	۲۳/۶۹۳	۰/۰۰۱
میزان استفاده (تقریباً هرروز)	۱/۹۵۸	۱۶/۰۴۶	۰/۰۰۱

لازم به ذکر است که در خروجی‌های حاصل از مدل لجستیک متغیرهای بی‌معنی در مدل کنار گذاشته شده و تنها متغیرهای معنی‌دار گزارش شده‌اند، یعنی متغیرهایی که بر احتمال تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی مؤثر هستند. تمام متغیرهای مستقل مطرح شده در سطح ۵ صدم معنادار هستند. مشاهده نتایج حاصل از برآورد مدل نشان می‌دهد که متغیر مستقل وضعیت تأهل (متأهل) معنی‌دار و دارای علامت مثبت است. به این معنی که افراد متأهل نسبت به افراد مجرد (سطح پایه)، ۰/۸۷۵ واحد تمایل به پرداخت بیشتری برای استفاده سالیانه از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی داشتند. متغیر تعداد افراد خانواده (۴ نفر) معنی‌دار و دارای علامت مثبت است، به این معنی که خانواده‌های ۴ نفری نسبت به خانواده‌هایی که کمتر از ۳ نفر می‌باشند (سطح پایه)، ۱/۰۱۷ واحد تمایل به پرداخت بیشتری دارند. متغیر میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی به‌صورت کلی معنادار است، به این شکل که میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی به‌صورت (یک یا چند بار در سال)، (ماهی یک‌بار)، (چند بار در ماه)، (هفته‌ای یک‌بار)، (چند بار در هفته)، (تقریباً هرروز) معنی‌دار و دارای علامت مثبت هستند، یعنی افرادی که میزان استفاده آنها به‌صورت یک یا چند بار در سال، ماهی یک‌بار، چند بار در ماه، هفته‌ای یک‌بار، چند بار در هفته و تقریباً هرروز است نسبت به افرادی که تقریباً هرگز از پایگاه‌های اطلاعاتی استفاده نمی‌کنند (سطح پایه) به ترتیب ۱/۲۳۸، ۱/۳۴۲، ۱/۶۵۰، ۲/۱۸۵، ۲/۴۴۸ و ۱/۹۵۸ واحد تمایل به پرداخت بیشتری دارند. متغیر دانشکده نیز در حالت کلی معنادار است، به‌گونه‌ای که دانشکده (ادبیات)، (فنی مهندسی)، (علوم پایه)، (شیمی)، (کشاورزی) معنی‌دار و دارای علامت منفی هستند، به این معنی که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های ادبیات، فنی مهندسی، علوم پایه، شیمی و کشاورزی نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) به ترتیب ۱/۳۴۳، ۱/۲۹۶، ۱/۷۳۹، ۱/۷۷۳، ۱/۶۷۵ واحد تمایل به پرداخت کمتری برای استفاده سالیانه از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی داشتند. از این‌رو متغیرهای ذکر شده گاهی با علامت مثبت و گاهی با علامت منفی، میزان تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی را، نسبت به استفاده از پایگاه‌های

اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی تحت تأثیر قرار داده‌اند، به این معنا که در جامعه دانشگاه رازی سبب افزایش یا کاهش میزان تمایل به پرداخت آنان در جهت استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی شده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش به تعیین ارزش اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی پرداخته شده است بر اساس اینکه آیا دانشجویان تحصیلات تکمیلی راضی به پرداخت مبلغی به‌عنوان حق اشتراک برای استفاده از این پایگاه‌ها هستند یا خیر. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که میزان تمایل به پرداخت محاسبه شده (۱۷,۵۰۵) در مقایسه با حق اشتراک سالیانه پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی مقداری تقریباً منطقی و مناسب است؛ بنابراین می‌توان بیان داشت که تمایل به پرداخت برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی به‌صورت کلی در دانشگاه رازی شرایط مناسبی دارد. البته باید توجه کرد که ارزش کاملاً ذهنی است و هر فرد با یک سری معیار شخصی آن‌را می‌سنجد. از این‌رو قیمت‌های ارائه شده تنها تا حدودی با در نظر گرفتن خطاهای احتمالی ارزش اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی را برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی مشخص می‌کند. همچنین در مورد بررسی عوامل تأثیرگذار بر تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی می‌توان نتیجه گرفت که متغیر وضعیت تأهل احتمال می‌رود به‌دلیل استقلال کسب شده پس از ازدواج ازجمله مسائل مالی، سبب می‌شود که زوجین در تصمیم‌گیری‌های خود با استقلال و فراغ بال بیشتری به انتخاب بپردازند؛ بنابراین، در صورت ارزشمند دانستن پایگاه‌های اطلاعاتی و نداشتن محدودیت‌های اقتصادی بلادرنگ قادر به تصمیم‌گیری در انتخاب و استفاده از آنان می‌شوند بدین‌جهت احتمال می‌رود متغیر حاضر بر تمایل به پرداخت تأثیر گذاشته است. در مورد متغیر دانشکده بدیهی است، دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دانشکده‌های مختلف به‌دلیل متفاوت بودن منابع اطلاعاتی خود، تمایل به پرداخت متفاوتی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی داشته باشند، اما در پژوهش حاضر احتمال می‌رود که دانشکده علوم اجتماعی به‌علت داشتن گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و در نتیجه ایجاد آگاهی بیشتر در دانشجویان تحصیلات تکمیلی در زمینه مزایا و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی، منجر به تمایل به پرداخت بیشتر این دانشکده، نسبت به سایر دانشکده‌های دانشگاه رازی شده است. در مورد متغیر تعداد افراد خانواده نیز به‌صورت معمول انتظار می‌رود که با کاهش تعداد اعضای خانواده به‌دلیل کاهش مشغله‌ها و هزینه‌ها، تمایل به پرداخت افزایش یابد، در پژوهش حاضر نتایج تقریباً مشابهی به‌دست آمده است زیرا تنها خانواده‌های چهارنفری نسبت به خانواده‌های کمتر از سه نفر تمایل به

پرداخت بیشتری نشان داده‌اند و خانواده‌های پنج، شش، هفت و بیشتر از هفت نفر معنادار نشده‌اند، البته در اینجا تمایل به پرداخت خانواده‌های چهارنفری بیشتر از خانواده‌های کمتر از سه نفر بوده که احتمال می‌رود دلیل این امر وضعیت استاندارد و جاافتاده خانواده‌های چهارنفری باشد که به‌دلیل تعداد اعضای مناسب و نه‌چندان زیاد، از طرفی ثبات خانواده از لحاظ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی منجر به تمایل به پرداخت بیشتر آنان شده است. همچنین متغیر میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی احتمال می‌رود به این دلیل استفاده‌های پی‌درپی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و آگاهی یافتن از اهمیت آنان در برطرف-سازی نیازهای اطلاعاتی کاربران معنادار شده است. سایر متغیرهای بررسی شده در مدل معنادار نشدند زیرا احتمال می‌رود در جهت پیشبرد اهداف آموزشی و پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی حائز اهمیت نبوده است و آنها را از نیازهای اطلاعاتی خاص خود بی‌نیاز نکرده‌اند. در نتیجه از نظر راهبردی و مدیریتی دریافتیم که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی به اهمیت و ضرورت پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی آگاه هستند و تمایل به پرداخت قابل ملاحظه‌ای برای حمایت از بهبود و توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی دارند. برای مسئولان توجیهی را فراهم می‌سازد که با توجه به‌شدت علاقه‌مندی و مشارکت دانشجویان تحصیلات تکمیلی در تأمین هزینه‌ها، تلاش بیشتری در جهت حفظ و توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی داشته باشند. برای سیاستگذاران و مسئولان دانشگاه این امکان را فراهم می‌سازد که با توجه به متغیرهای تأثیرگذار به پیش‌بینی و جهت‌دهی تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی بپردازند. به این صورت که در پژوهش حاضر متغیرهای وضعیت تأهل و تعداد افراد خانواده درصد مشارکت کمی را برای تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی پیش‌بینی کرده‌اند زیرا بیشتر دانشجویان تحصیلات تکمیلی افراد مجرد و دارای خانواده‌های پرجمعیت‌اند؛ اما پژوهش بیشتر تحت تأثیر متغیرهای رشته تحصیلی (دانشکده) و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی قرار گرفته است و درصد مشارکت افراد را برای تمایل به پرداخت به میزان زیادی افزایش داده است. دلیل این امر این است که متغیرهای مورد بررسی، همه با هم مورد توجه قرار گرفته‌اند و متغیرهای بااهمیت، تأثیر متغیرهای دیگر را کاهش داده‌اند؛ بنابراین با شناسایی و تعیین وضعیت تأهل، رشته تحصیلی (دانشکده)، تعداد افراد خانواده و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی به‌عنوان عوامل اثرگذار در این پژوهش، فرصت پیش‌بینی میزان تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی دانشگاه رازی فراهم می‌شود، همچنین با گسترش و تقویت این عوامل، توان جهت‌دهی به تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی فراهم می‌شود از این‌رو ارزش اقتصادی و در نتیجه میزان استفاده و

رضایتمندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی افزایش می‌یابد؛ بنابراین برای مسئولان دانشگاه رازی این امکان را فراهم می‌آورند تا با بهره‌گیری از اطلاعات حاصل از پژوهش حاضر در خصوص توسعه کمی و کیفی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی برنامه‌ریزی کنند.

بنابراین پیشنهاد می‌شود: تمایل به پرداخت محاسبه شده به‌عنوان ابزاری عملیاتی برای تحلیل هزینه‌ها پیش از اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی مورد استفاده قرار گیرد. از مبالغ تمایل به پرداخت محاسبه شده به‌عنوان، شاخصی برای تعیین میزان حق اشتراک احتمالی پایگاه‌های اطلاعاتی در دانشگاه رازی استفاده شود. با توجه به اینکه اکثر دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی تمایل به پرداخت داشتند، پیشنهاد می‌شود که دانشگاه درصدد اشتراک تعداد زیادی از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی برآید. همچنین با توجه به اینکه متغیر دانشکده و میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی تأثیر بسزایی بر تمایل به پرداخت دانشجویان تحصیلات تکمیلی داشته‌اند پیشنهاد می‌شود که به ارائه کارگاه‌های آموزشی در زمینه معرفی و استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی در دانشکده‌های مختلف دانشگاه رازی پرداخته شود تا زمینه افزایش تمایل به پرداخت و ارزش اقتصادی آنان فراهم شود.

فهرست منابع

امیرنژاد، حمید (۱۳۸۴). *تعیین ارزش کل اقتصادی اکوسیستم جنگل‌های شمال ایران با تأکید بر ارزش‌گذاری زیست‌محیطی- اکولوژیکی و ارزش‌های حفاظتی*. پایان‌نامه دکتری. دانشگاه تربیت مدرس.

بیدرام، رسول؛ محمدی، محمود و ناصری اصفهانی، هاجر (۱۳۹۳). ارزش‌گذاری اقتصادی خانه‌های تاریخی محله جلفای اصفهان براساس مفهوم تمایل به پرداخت با رویکرد منفعت اجتماعی. *دو فصلنامه مرمت و معماری ایران*، ۴ (۷)، ۱–۱۵.

جلالی، بهناز (۱۳۸۵). بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه رازی، علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه و مقایسه با استانداردهای کتابخانه‌های دانشگاهی ایران. *فصلنامه کتاب*، ۶۷ (۳)، ۳۹–۵۰.

حریری، نجلا و فضلی، فرزانه (۱۳۹۰). بررسی چگونگی استفاده پژوهشگران از مجلات الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاعاتی و خدمات Alert مطالعه موردی: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی. *فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۵ (۱۶)، ۴۹–۶۰.

حیاتی، زهیر و جوکار، طاهره (۱۳۸۸). بررسی نگرش و رضایت‌مندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز از پایگاه‌های اطلاعاتی تمام متن ابسکو، پروکوئست، ساینس دایرکت و الزویر. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (پیام کتابخانه سابق)*، ۱۵ (۵۹)، ۱۴۷–۱۶۶.

خردمندی، فریبا (۱۳۹۳). *بررسی عوامل مؤثر بر ارزش‌گذاری خدمات کتابخانه‌های عمومی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط CVM: کتابخانه‌های عمومی شهرستان کرمانشاه*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی همدان، دانشکده علوم انسانی.

رحمان‌پور، محمد؛ لیاق تدار، محمدجواد و افشار، ابراهیم (۱۳۸۸). *توسعه آموزش الکترونیکی در آموزش عالی ایران: چالش‌ها و راه‌کارها*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان.

شریف پور، محمد (۱۳۹۱). *ارزش‌گذاری کارکرد تفریحی دریاچه زریبار از روش‌های ارزش‌گذاری مشروط و هزینه سفر منطقه‌ای (کلاوسون)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده اقتصاد.

فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۹۰). توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی و ضرورت تدوین یک راهبرد کلان برای مدیریت اطلاعات. *فصلنامه علمی پژوهشی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (علوم و فناوری اطلاعات سابق)*، ویژه‌نامه ذخیره، بازیابی و مدیریت اطلاعات، ۱ (۲)، ۱-۲.

فرج پهلو، عبدالحسین و مکی‌زاده، فاطمه (۱۳۸۹). بررسی هزینه- سودمندی پایگاه‌های اطلاعاتی دانشگاه یزد در سال ۲۰۰۹. *فصلنامه تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۴۴ (۵۴)، ۵۹-۸۰.

قربانی، محمد و فیروز زارع، علی (۱۳۸۹). *مقدمه‌ای بر ارزش‌گذاری محیط زیست*. انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.

مرادی، محمود (۱۳۹۲). *ارزش‌گذاری اقتصادی خدمات کتابخانه‌های عمومی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط (CVM): کتابخانه‌های عمومی شهر تهران*. پایان‌نامه دکتری. دانشگاه تهران، دانشکده کتابداری و اطلاع‌رسانی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی.

منصوری، معصومه (۱۳۹۱). *ارزیابی مکاشفه‌ای محیط رابط کاربر پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی (مگ ایران و سید) بر اساس مدل نیلسن*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.

مهاجری، فاطمه و علیجانپور کاسگری، محبوبه (۱۳۸۹). بررسی میزان آشنایی و استفاده دانشجویان علوم پزشکی بابل از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته (online). *فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۲ (۸)، ۸۳-۹۵.

نظری، فریبا؛ خسروی، فریبرز و نوشین فرد، فاطمه (۱۳۹۱). پیش‌بین‌های مؤثر در پذیرش پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته توسط اعضای هیأت علمی. *پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲ (۲)، ۹۹-۱۱۸.

هاشمیان، محمدرضا؛ جنتی کیا، محمد و هاشمیان، علیرضا (۱۳۹۲). مهارت‌های اطلاع‌یابی در پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته موجود در کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی در بین دستیاران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. *دو ماهنامه مدیریت اطلاعات سلامت*، ۱۰ (۱)، ۱۰۱-۱۰۸.

Aabo, S. (2005). Valuing the benefits of public libraries. *Information economics and policy*, 17, 175 – 198.

Bateman, I. J., & Willis, K. G. (Eds.). (2001). Valuing environmental preferences: theory and practice of the contingent valuation method in the US, EU, and developing countries. Oxford University Press on Demand.

Chatterjee, S. & Hadi, A.S. (2015). Regression Analysis by Example. Fourth Edition, INC: JOHN WILEY & SONS.

Edwards-Jones, G., Davies, B., & Hussain, S. S. (2009). Ecological economics: an introduction. John Wiley & Sons.

Guhde, E. (2012). The Value of Online Resources to North Carolina Public Library Patrons. Retrieved December 1, 2013, from http://www.mpa.unc.edu/sites/www.mpa.unc.edu/files/Emily%20Guhde_0.pdf.

Hider, P. (2008). Using the Contingent Valuation Method for Dollar Valuations of Library Services. The Library Quarterly, 78(4), 437-458.

Ikeuchi, A., Tsuji, K., Yoshikane, F., & Ikeuchi, Ui (2012). Doublebounded Dichotomous Choice CVM for Public Library Services in Japan. *Procedia- Social and BehavioralSciences*, 73, 205-208.

Ko, Y., Shimb, W., Pyoc, S-H., Changd, J., & Chunge, H. (2012). An economic valuation studies of Public libraries in Korea. *Library and Information science Research*, 34, 117-124.

Lee, S.-J., Chung, H-K., & Jung, E-J, (2010) 'Assessing the Warm Glow Effect in Contingent Valuations for Public Libraries', *Journal of Librarianship and Information Science*, 42 (4), 236–244.

Moradi, M., & Fathali, A. (2014). The Economical Valuation of Databases Using the Contingent Valuation Method: Sciences University Users of Kermanshah Medical Sciences University. *International Journal of Curent Life Sciences*, 4 (5), 1882-1888.

Shaffer, M., Stewart, k., Armstrong, A., & Schroeder, A. (2011). Bringing Perspective to The value Of the Vancouver public libraries. Vancouver.

Spash, C. L. (2005). Economics of the environment and development. (Ed) Pushpam Kumar, Ane Book Publication, New Delhi.

Suparmoko, M. (2008); *Economic Valuation for Environmental Goods and Services (Market Price Method)*; Regional Training Workshop on The Economic Valuation of The Goods and Services of Coastal Habitats, Retrieved from http://typecat.com/Economic-Valuation-For-Environmental-Goods-And-Services.

Venkatachalam, L. (2003). The contingent valuation method: a review. *Environmental Impact Assessment Review*. 24:89-124.